

İqlim dəyişmələri ilə mübarizədə

Azərbaycanın önəmli rolü

Xəzər dənizinin sahilində yerləşən Bakı ötən ilin noyabr ayında BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi etdi. Bu mötbəbər tədbir planetimizin gələcəyini müzakirə etmək üçün dünyadan müxtəlif guşələrindən liderləri, alimləri və iqlim fəallarını bir araya gətirdi. Konfransın keçirildiyi Bakı Olimpiya Stadionu, müxtəlif mədəniyyətlərin və fikir axınlarının kəsişdiyi bir məkan kimi diqqət çəkdi. Burada ənənəvi geyimlərdə olan yerli icma nümayəndələri, dövlət rəsmiləri və korporativ təmsilçilər iqlim dəyişmələri ilə bağlı müzakirələr apardılar.

Bu mixtəliflik iqlim böhranının qlobal

xarakter daşıdığını və hər kəsin bu mübarizəyə

qoşulduğunu nümayiş etdirdi.

Şəhərin remzi olan

Alov Qüllələri gecə saatlarında nəhəng viziual interfeyslərində

nəslə kəsilməkdə olan

heyvanların siluetlərini

nümayiş etdirərək, iqlim dəyişmələrinin teşsirlərinə diqqət çəkdi.

Bakının enerji istehlakı və

ətraf mühitə təsiri də müzakirə mövzusuna

çevrildi. COP29

iqlim dəyişmələri ilə

mübarizədə qlobal

səyərlərin artırılması üçün mühüm bir

platforma olmaqla yanaşı, həm də

qarşıda duran çətinlikləri və mövcud

ziddiyətləri də üzə çıxarıdı. Təxminən

200 ölkə və beynəlxalq təşkilatın des-

teyi ilə təşkil olunan qlobal forum

Azərbaycanın beynəlxalq arenada nü-

fuzunun artmasının, "yaşıl enerji" yə

keçid sahəsində atdığı konkret addim-

ların bariz nümunəsi oldu.

Bu tədbir iqlim dəyişmələri ilə mü-

barizə məqsədile müzakirələrə zəmin

yaratdı, eyni zamanda Qlobal Cənub

ilə Şimal arasında ədalətli dialoqun

qurulması, kiçik ada dövlətlərinin səsi-

nin eşidilməsi və regional qarşidurma-

ların həlli üçün mühüm bir platformaya

çevrildi. Azərbaycan 2030-cu ilə qə-

dər istixana qazlarının miqdalarını 35

faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azal-

maq hədəfləri ilə öz "yaşıl enerji"

strategiyasını konkret layihələr dəs-

təkləyir. Bu strategiya çərçivəsində iş-

ğaldan azad edilmiş ərazilərin "yaşıl

enerji zonası" elan edilməsi, ölkəmizin

bərpaolunan enerji potensialından -

giriş, külək və hidroenerji sahələrinin

atlığı mühüm addimlardan xəber

verir.

COP29-un uğurla təşkili Azərbay-

canın beynəlxalq diplomatiyada sülh

və əməkdaşlıq yolunda səyərinin, re-

gionda və qlobal siyasetdə oynadığı

strateji rolun bariz təzahürüdür. Ölkə-

miz neft və qaz kimi ənənəvi enerji re-

sinə və ədalətli iqlim siyasetinin formalaşmasına xidmət etdi.

Qlobal iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə dönyanın zəngin ölkələrinin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Bu məsuliyyət onların həm karbon emissiyalarının mənbəyi olması, həm də iqtisadi gücləri sayəsində iqlim dəyişmələrinin təsirlərinə qarşı mübarizədə liderlik etmə potensialından irəli gelir. Son illərdə sənayeləmiş ölkələr, xüsusilə ABŞ, Böyük Britaniya və Norveç qalıq yanacaqlara böyük sərmayələr yatırıraq yeni neft və qaz lisenziyaları təqdim ediblər. Məsələn, təkcə ABŞ 2023-cü ildə rekord sayıda - 758 yeni lisenziya təqdim etmişdir ki, bu da ətraf mühitə əlavə yük gətirir. Bu ölkələrin karbon emissiyaları da yüksəkdir; ABŞ-in karbon emissiyalarına görə məsuliyyəti 430 milyard tondan çoxdur ki, bu da dünyada ən yüksək göstəricidir.

Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyinin

dayanıqlı inkişaf və sosial siyaset şöbəsinin müdürü Hüseyin Hüseynov iqlim

dəyişmələri ilə mübarizədə təbii sərvətlərlə zəngin ölkələrin liderlik etməli olduğunu vurğulamış, iqlim maliyyəsindəki boşluqların aradan qaldırılması

üçün İqlim Maliyyəsi üzrə Fəaliyyət Fondu yaradılmasını təklif etmişdir.

Fondu fəaliyyətə başlaması üçün 1

milyard ABŞ dolları ilkin kapital toplanması və en azı 10 donor ölkənin bu təşəbbüsə dəstək vermesi zəruridir.

lim adaptasiya səylərini gücləndirmək üçün xüsusi maliyyə fondunun yaradılması ilə bağlı yeni təşəbbüsə çıxış etdi. Bu fondun əsas prioritetləri aşağıdakılardır: Fırtına və daşqınlara qarşı infrastrukturun gücləndirilməsi, fəlakətlər üçün erkən xəbərdarlıq sistemlərinin tətbiqi, dizel enerjisini əvəz edəcək bərpaolunan enerji layihələrinin maliyyələşdirilməsi.

COP29 çərçivəsində kiçik ada

dövlətlərinə diqqət yönəltməklə,

Azərbaycan konfransın texniki

müzakirələrdən insan taleplerinə

fokuslanması təmin etdi. Kiçik ada

dövlətləri bu təşəbbüslerin reallaşacağına ümidi edir. Təklif

olunan fond və bilik paylaşım

platformaları dayanıqlılıq üçün yol

xəritəsi təqdim etse də, reallıqda

bu tədbirlərin nə qədər tez həyata

keçiriləcəyi hələ də sual altındadır.

Azərbaycanın COP29-dakı

mesajı isə aydındır: Ada dövlətlərinin

xilas edilməsi həm iqlim, həm də insanlığın gələcəyi uğrunda

aparılan mübarizədir.

Azərbaycan qlobal maliyyə mə-

səsələrində, o cümlədən daxili

enerji siyasetində nümunə göst-

ərməklə iqlim böhranına cavab

verir. 2027-ci ilə qədər isə 5 qigavat

2030-cu ilə qədər isə 5 qigavat

bərpaolunan enerji gücünün isti-

fadəyə verilməsini planlaşdırır.

Bu təşəbbüs ölkənin fosil yana-

caqlardan asılılığını azaltmaq və

bərpaolunan enerjiyə keçidi sü-

rətləndirmək üçün nəzərdə tutu-

lub. Ölkə iqtisadiyyatının təxmi-

nən 90 faizi fosil yanacaqlara

söykənə də, "yaşıl enerji" yə

keçid istiqamətində atılan cəsa-

retli addımlar, Azərbaycanın

qlobal ekoloji arenada öz yerini

möhkömləndirməsinə imkan

verir.

İşgaldən azad edilmiş ərazi-

lərde yaradılan "netto sıfır emis-

siya" zonaları, ekoloji təmiz bölgələr kimi nəzərdə tutulur. Bu

zonalarda günəş və külək ener-

jisini əsaslanan layihələr vasi-

təsilə karbon izinin minimuma

endirilməsi və ətraf mühitin qo-

runması hədəflenir. Azərbay-

canın enerji keçidində atlığı

addımlar beynəlxalq tərəfdəş-

lıqlar vasitəsilə daha da gücləndirilir.

Masdər, ACWA Power və bp kimi qlobal şirkətlərlə qurulan əməkdaşlıqlar ölkənin texnoloji və maliyyə po-

tensialını artırır, həm də Azər-

baycanı regionda "yaşıl enerji"nin lideri kimi təqdim edir.

Eyni zamanda belə tərəfdəş-

lıqlar vasitəsilə əldə olunan

tecrübə və texnoloji yeniliklər

ölkənin enerji sektorunun mo-

dernəşdirilməsinə və ekoloji inno-

vasiyaların tətbiqinə təkan verir.

"Yaşıl enerji" layihələrinə

investisiyanın artırılması,

Azərbaycan iqtisadiyyatının di-

versifikasiyasına və fosil ya-

nacaq asılılığının azaldılması

na xidmət edir.

Azərbaycanın bu istiqamətdə atlığı

cəsəretli addımlar qlobal iqlim dəyişmələri ilə

mübarizədə ölkənin əsas li-

derlərdən birinə çevrilmesinə

şərait yaradır. Neftdən "yaşıl enerji" yə

keçid ətraf mühitin qorunması ilə məhdudlaşdırır;

o cümlədən iqtisadiyyatın mo-

modernəşdirilməsi, yeni tex-

nologiyaların tətbiqi və regional

əməkdaşlıqların gücləndirilməsi

baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycanın bu transformasiyası

digər enerji ixracatçısı ölkə-

lər üçün də ilham mənbəyi

olaraq qiymətləndirilir və qlobal "yaşıl enerji" keçidində töhfə verir.

Yusif ŞƏRİFZADƏ,

"Respublika".

surslarına malik olmasına baxmaya-

raq, ekoloji transformasiyaya yönəl-

miş addımlar atır.

COP29 iqlim maliyyəsi, bərpaolun-

an enerji investisiyaları və qlobal

emissiyaların azaldılması kimi kritik

məsələlər üzrə beynəlxalq razılıqların

əldə olunmasına zəmin yaratdı.

Tədbir zamanı inkişaf etmiş ölkələrin

2035-ci ilədək inkişaf etməkdə olan ölkələr

illik 1,3 trilyon ABŞ dolları hecmində

iqlim maliyyəsi təmin etməsi

çağırışı müzakirəyə çıxarıldı və bu tə-

şəbbüs qlobal iqlim aksiyalarının ma-

liyyələşdirilməsində yeni dövrün baş-

langıcı kimi qiymətləndirildi. Tədbirin

təşkili üçün cəmi 11 ay vaxt olsa da,

Azərbaycan 76 min iştirakçı ilə en bö-

yük beynəlxalq forumu reallaşdırıldı. 80

dövlət başçılarının iştirakı və 300 mil-

yarlıq dollarlıq iqlim maliyyəsi razılı-

masının əldə olunması Azərbaycanın

yüksək teşkilatlıq qabiliyyətini və dip-

lomatik bacarığını bir daha sübut etdi.

COP29-ın iqlim maliyyəsi, bərpaolun-

an enerji investisiyaları və qlobal</p